

הצבי והצדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסוף בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

פרשת ואתחנן - עקב תשפ"ג

בס"ד • גליון ה-100 שנה ג'

ועתה ישראל מה ה"א שיואל מעמך - אל תקרי מה אלא מאה

זה היום עשה ד' נגילה ונשימחה בו, שיהיינו וקיימנו והגיענו עד הלום, וכדאמרו חז"ל 'השונה פרקו מאה פעמים', ונתקיים בנו 'והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד'.

בהודאה ע"ל העבר אשר נתברכנו בהנהו מדורים, ומבני ישיבך יודעי 'בינה לעתים', 'דברי תורה' ממקור הצבי והצדק נלקטים, גם 'מתורתך של אבות' הגשנו מטעמים, עיינו תחזינה 'הילוכם בקודש' עדי רבותינו הקדושים, ועוד נלקטה אמיר 'מראש צורים' וחתום 'בלשון תורה' על תיבות הנכפלים.

ובתפילה ע"ל העתיד יהי רצון שינצח עוד ימי"ם כבירים ליפוצו מעיינותיך חוצה ספרי הקודש חדשים גם ישנים, כ"ה יתך ה' וכ"ה יוסיף כהנה וכהנה מתוך נחת והרחבה דשנים ורעננים. ונצבה במהרה בימינו לנחמה בכפלים ושייתהפכו לשיטון ולשימחה אלו הימים, ובך דו"ד עבד"י יבוא ויגאלנו גאולת עולמים.

לב"ץ את אח"י אנכ"י מבקש, ברכות מאליפות יחולו על ראש כל ידידנו המנויים המקבלים את הגליון בשיקקה, ובעין טובה מרעיפים דברי תודה ושיבחים תשואות חן חן לכם, ונצבה כולנו יחד לראות את הימים האלו שייתהפכו למועדים ולימים טובים אמן.

המערכת

דברי תורה

מאת ב"ק אדמו"ר שליט"א

שירה כאילו כבר גמל עלי. וכפשיה דקרא [תהלים יח ז] מהולל אקרא ה' ומאויבי אוושע, פירש"י בהלולים אקרא ואתפלל לפניו תמיד כלומר אף לפני התשועה אני מהללו לפי שבטוח אני שאושע מאויבי ע"כ. וזהו ואתחנן וכו' בעת ההיא לאמר, כלומר בעת ההיא שלא נעניתי בדרך תפלה, נקטתי בדרך אחרת והיא לומר שירה לה' הואיל עי"ז יגמול עלי.

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. פירש"י ד"א זה אחד מעשרה לשונות שנקראת תפלה כדאיתא בספרי. ושעמא בעי למה נצרך עשרה לשונות לתפלה, ו"ל כנגד י' ספירות כי בכל עולם ועולם נדרש תפלה המיוחדת לספירה זו.

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. מהו לאמר למי יאמר, וי"ל הנה כתב בעה"ט ואתחנן בגימ' שיר"ה שאמר לפניו שירה כדי שישמע תפלתו ע"כ, שירה נקראת גם אמירה כמו"ש אז ישיר משה וכו' ויאמרו לאמר אשירה לה' וגו'. אבל צ"ב מה ענין שירה לעת ההיא, י"ל מאחר שהתפלל משה רבינו תקט"ו ולא נענה היה סבור שישגי את הישועה בדרך סגולה ע"י הקדמת השירה והלל קודם הישועה, כמו שפירשו בספה"ק עה"פ [תהלים יג ז] ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה לה' כי גמל עלי, פתח בבטחון ואני בחסדך בטחתי משמע שעדיין לא נושע, ועכ"ז יגל לבי בישועתך, בטוח אני בישועה ולכן אשירה כבר עתה לה' כי גמל עלי כאילו כבר גמל עלי חסדו, פי' קודם הישועה כבר אתן

פרשת ואתחנן

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. מאי בעת ההוא, פירש"י לאחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג דימיתי שמא הותר הנדר. יש לפרש ג"כ הרי מלחמת סיחון ועוג היתה בחודשי אלול ותשרי כדאיתא במדרש [במ"ד פ"ט ל"ב] ויפנו ויעלו יש אומרים מלחמת סיחון עשו באלול ועשו את הרגל בתשרי ואחר הרגל מלחמות עוג וכו'. ובימים אלו ניתקן לעשות התרת נדרים בערב ר"ה וליל יום כפור כל נדרי, לפיכך היה משה סבור שמא הותר הנדר בימים אלו, וזהו בעת ההיא. ויש ליתן רמז לכך, ואתחנן א"ל הוי"ה בע"ת ההוא לאמר עולה בגימ' זהו התרת הנדרים מכון.

ואתחנן אל ה' בעת שהוא לאמר. פירש"י אעפ"י שיש להם לצדיקים תלות במעשיהם הטובים אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם. קשה למה באמת אינם תולים במעשיהם הטובים ונזקקים למתנת חנם הרי זה כעשיר הנוטל מן הצדקה. ועוד למה נקט צדיקים, דבר זה יוכל להיות בכל אדם ולמי אין מעשים טובים, וי"ל כתיב [ישעיה ג'] אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו, וקשה דפתח בלשון יחיד צדיק כי טוב ומסיים בלשון רבים יאכלו, וי"ל הנה מדרך הצדיקים להשפיע מזכויותיהם לאחרים ע"ד כל העולם ניזון בשביל חנינא בני, וכנודע מפעולת הצדיקים בכך שבא לפנייהם אדם הזקוק לישועה העניקו לו מזכות התורה או התפלה או ממעשי הצדקה שלהם ובכך נושע, וזהו אמרו צדיק כי טוב כלומר צדיק כזה שהוא טוב שנותן מזכויותיו לאחרים, כי פרי מעלליהם יאכלו לשון רבים דהיינו רבים אוכלים מפירותיהן של הצדיק.

ובזה יש לפרש מ"ש בגמ' [קידושין מ.] אמר רבא רב אידי אסברא לי אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו, וכי יש צדיק טוב ויש צדיק שאינו טוב, אלא טוב לשמים ולבריות זהו צדיק טוב, לשמים ורע לבריות זהו צדיק שאינו טוב ע"כ. ותמוה שצדיק יהיה רע לבריות היתכן, ולפי הכונה הנ"ל ניחא, טוב לשמים וטוב לבריות היינו אותו צדיק שמפרי מעשיו הטובים לשמים נותן בטובו זכותן לבריות. וז"ש רש"י אעפ"י שיש להם לצדיקים תלות במעשיהם הטובים אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם, ושעמא כי הם חפצים לשמור את מעשיהם הטובים לצורך הבריות להיטיב להן בזכויותיהן כנ"ל.

עוד י"ל לפי שהצדיק מחדש בכל יום הוספה בעבודת ה"ת ופוסל עבודת האתמול כמבואר בספח"ק לפיכך אינם מבקשים בזכות מעשיהם הטובים של עבר כי כבר לא נחשב בעיניהם לכלום.

פרשית עקב

והיה עקב תשמעון. פירש"י את המצות קלות שאדם דש בעקביו. איתא בספח"ק והי"ה עק"ב בגימ' צדק"ה, יש לומר דצדקה היא המצוה שאדם דש בעקביו, כגון המעלים עיניו מן הצדקה שנקרית בדרכו וממשיך להלך לדרכו הרי זה דש בעקביו את המצוה. וגם אם נמנע מלכתת את רגליו לאסוף צדקה עבור עניי ישראל וכיו"ב זו היא מצוה קלה שאדם דש בעקביו.

בספר קרבן העני [מבעה"ח רחמי האב]

בפרשת ראה על הפסוק נתן נתן [טו] הביא בשם הרה"ק רמ"מ מקאסוב בעל אהבת שלום דאיתא בגמ' [כתובות יז.] דמר עוקבא הוי מיקליין כרעיה היה חולה על רגליו, ומבאר מדוע היו לו יסורין דוקא ברגליו, עפי"מ"ש בגמ' [שבת קנא] גמירי דצורבא מרבנן לא מעניא ופריך והא חזינן דמעניא ומשני אהדורי אפתחי לא מהדרי, ופירש דכוונת הגמ' היא דזה העניות היה להם לעונש על שלא כתתו רגליהם על פתחי נדיבים לאסוף יד על יד עבור עניים בני טובים, והביא מעשה מהגאון ר' יצחק שור שראה את רבו הגאון מו"ה ארון מטיסמניץ זי"ע אחר מותו בהקיץ בחג הסוכות והיה מלובש בבגדי מלכות רק רגליו היו יחף ושאלו על מה זה והשיב המלבושים האלה הם לבושי המצות שקיימתי הנקראים חלוקא דרבנן, וברגלי לא עסקתי לסבב על פתחי נדיבים לגבות צדקה עבור עניים בני טובים ולכך הם יחפים וא"כ י"ל במר עוקבא נמי שהיה בעל צדקה מאוד כדאיתא בכתובות [שם] דאמר זוודאי קלילא ואורחא רחיקתא (צידה קלה הכינותי לדרך רחוקה שאני יוצא לה) רק במצוה זו לאסוף בשביל עניים לא עסק לכך נענש ברגליו ע"כ.

ויש להוסיף בזה דמה שנראה לו דייקא בחג הסוכות הוא משום דזהו זמן חלוקת צדקה על פי מ"ש האריז"ל [פע"ח שער חג הסוכות פ"ג] דבערב סוכות יש להרבות בצדקה ולחלק הקופה לעניים. והנה סוכה נקראת מצוה קלה בגמ' [ע"ז ג.] וז"ש מצות קלות שאדם דש בעקביו היינו ב' מצות קלות צדקה וסוכות.

והיה עקב תשמעון את המשפטים וגו'. והיה לשון שמחה, מה ענין שמחה לכאן הרי הכתוב מדבר בלשון תנאי והול"ל אם תשמעון, וי"ל בדרך רמז, עקב לשון חכמה כמו"ש [בראשית כו.] ויעקבני זה פעמים ומתרגם וחכמני דן וכו', תשמעון רמז לבניה כמבואר בדברי האריז"ל בינ"ה בגימ' אוז"ן הרי חכמה ובינה, והוא סוד יחוד או"א תרין רעין דלא מתפרשין, ומבואר בזוה"ק ויקרא (ח"ג ד' ע"א) רבי שמעון אמר וכו' רזא דמלה אכלו רעים לעילא וכו' דא אתר עלאה דאינון באחדותא בחדוותא דלא מתפרשין לעלמין וכו' ע"כ, הרי חדוה ושמחה וזהו והי"ה עקב תשמעון.

והיה עקב תשמעון. פירש"י מצות קלות שאדם דש בעקביו. אלו הן מצות קלות ולמה נתלו בעקביים דייקא, י"ל עפ"י מ"ש [ש"ה א ח] צאי לך בעקבי הצאן פירש"י הסתכלי בפסיעת דרך שהלכו הצאן והעקבים ניכרים. והיינו מצות קלות

אעפ"י שאינן בכלל מצוות הכתובות בתורה אבל נמסרו לנו במסורת אבותינו ועל פיהם נהגו בלא שינוי, לעולם נסתכל ונלך בפסיעות דרך שהלכו הצאן קדשים בכל הדורות בלא שינוי, וזהו מצות קלות שאדם דש בעקביו.

ואהבך וברכך והרבך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך דגנך ותירשך ויצהרך שגר אלפיך ועשתרת צאנך. יש כאן עשרה לשונות של ברכה והבטחה, ואהבך, וברכך, וברך פרי בטנך וכו', נראה שמדבר אל עשרה סוגים באיש ישראל ממעלה למטה, ואהבך המה בני עליה העובדים את ה' בת באהבה וברשפי אש, וברכך הם תלמידי חכמים כמו"ש תיכף לת"ח ברכה, וברך פרי בטנך אלו המגדלים בניהם ובנותיהם לה' ולתורתו, ופרי אדמתך עובדי אדמה העמלים לפרנסתם ועוסקים בישוב הארץ וכו', עד אחרון שבהם ועשתרת צאנך אלו המגדלים צאן המעשירות את בעליהן כולם יהיו ברוכים לה' איש איש ככרכתו.

ואהבך וברכך והרבך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך דגנך ותירשך ויצהרך ועשתרת צאנך וגו'. י"ל כאן נרמזו ז' רועים ז' מדות הכל יתברכו בזכותם. ואהבך בחי' אברהם כמו"ש אברהם אהבי [ישעיה מא ח], וברכך והרבך בחינת יצחק [בראשית כו ג] גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך, פרי בטנך בחי' יעקב שהיה רחוש בננים [ויק"ד פ"ל י'], ופרי אדמתך בחי' משה כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא, דגנך ותירשך ויצהרך בחינת אהרן הכהן תרומת דגן תירוש ויצהר, שגר אלפיך פירש"י ולדי בקרך, בחי' יוסף בכור שורו, ועשתרות צאנך דרגא דדוד שהיה רועה צאן [תהלים עח ע].

ואהבך וברכך והרבך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך וגו'. צ"ב למה נקראו הבנים פרי בטנך הלא יצאו מבטן האם ולא מן האב. י"ל הנה התולדות נמשכים ממוח האב, וכתב זק"ה בס' בני יששכר [ניסן מאמר ה' כ"א] וז"ל, כי מהמאכל שהאדם אוכל עולים האדים אל המוחין ומתהווה על ידי זה כח התולדה המתעורר מן המוח, נמצא ענין התולדה הוא כפי דקות המאכלים וכפי גסותם וגשמיותן וזוהמת, על כן תמצא ישראל שאינם אוכלים בהמות ועופות וחיות טמאות ושקצים ורמשים יסוד תולדותם מבטן הוא בשכל דק וצלול יותר מכל האומות וכל האומות מודים בזה עכ"ד. וז"ש פרי בטנך כלומר הבנים הנולדים נמשכים וגדלים כפי דקות או עביות האוכל שאתה מאכיל את בטנך.

מראשי צורים אראנו

תולדות אבותינו ורבותינו הקדושים זי"ע"א

אך זה עתה, הרב מבאטור הרהר במחשבתו היאך יתכן שינוי כזה ברבינו, פתאום פנה רבינו אליו ובחייך קל אמר ליפא, הידעת שזקינך הישמח משה היתה לו מדרגה גבוהה שנתלהב עד מאד באמירת התורה וכרגע אחריו לא היה ניכר עליו מאומה.

סיפר הרה"ח ר' משה חיים פעלבערבוים ז"ל: פעם שבת רבינו האור מלא בישוב ראדוואנקא סמוך לאונגוואר בימי השו"ב"ס פ' שמות, ובסעודה שלישית אמר תורה כדרכו בהתעוררות, היו שם גם אנשים פשוטים עמי הארץ עד שלא דיברו בשפת אידיש כהוגן, אמר א' לחבירו בשפה הונגרי לא הבנתי אף מילה אחת ממה שאמר הרבי אבל כיבס כליל את מעיי.

סיפר הרה"ח ר' יהודה אר"ה האלענדער: בשנת תש"א היה אצל רבינו בקאסאן בשבת זכור ופורים, נשמע דברו של רבינו ביום ש"ק בסעודת היום וכן בסעודת פורים וכה

סיפר מו"ה ר' ישכר דוב ווייס מבאטארש - לאס אנדזשעלעס: בתקופת לימודו בישיבת רבינו האור מלא בקאסאן נשלח פעם בימי החול להיות ש"ץ בתפלת שחרית גם רבינו האור מלא התפלל עם הבחורים, מרוב התרגשות שכח את נוסח התפלה ובשמו"ע התחיל בנוסח שבת קודש, הבחורים גיחו אח"כ ולעגו לו, רבינו שמע ונענה, בערל בחור מתמיד ויגע בתורה, ת"ח הוא בחינת שבת ע"כ פתח בנעימת שבת קודש. כ"כ היה שומר וזהיר בכבודו של כל תלמיד.

סיפר הרה"ג מו"ה דוד בנציון קליין זצ"ל אב"ד יסודות ששמע מפי חתנו של רבינו הרה"ח ר' חנניא יו"ט ליפא ט"ב אב"ד ניר באטור, פעם אחת בהיותו סמוך על שולחן רבינו בסעודת רעוא דרעוין בימי השו"ב"ס, ורבינו אמר תורה כדרכו בימים אלו בלבת אש והתעוררות ובבכיות עד שכל העם געו בבכי, אחר סיום התורה כבר נהפך לאיש אחר ושוחח דברי צחות עם השומעים ולא ניכר עליו רושם מראה הנורא שהיה

פרשת ואתחנן

שמע ישראל וגו'. כתיב רגזו ואל תחטאו וגו' ודרשו רז"ל לעולם ירגיז יצ"ט על יצה"ר, אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה, נצחו מוטב וא"ל יקרא קרי"ש, ואם לאו יזכיר לו יום וכו'. והנה עסק התורה לאו כל אדם זוכה לזה, וכן זכירת יום המיתה רח"ל מעציב את האדם, אבל קרי"ש הוא המובחרת כי היא בכל אדם ומשמתת לב. צא וחשוב כל הפסוק רגזו וא"ל תתטאו אמרו בלבבכם ע"ל משכבכם ודמ"ו סל"ה מספרו אלף תרצ"ג, יצ"ר הר"ע, שמ"ע ישראל ה' אלקינו ה' אח"ד בחשבון שוה. (בני שלשים)

והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך. נ"ל ע"פ מה שפירש הגאון הקדוש מברדיטשאב זצ"ל גם אל"ה תשכחנה ואנכי לא אשכחך, הובאו דבריו בסה"ק עבודת ישראל פר' בלק וז"ל: על פי הקדמת דברי הגאון החסיד מהו' לוי יצחק שאמר בפסוק (שמות לב, ד) וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם וגו' אשר עשו את העגל, וקשה הנה אבינו אב הרחמן הסולח ומוחל ומעביר אשמתינו בכל שנה ושנה, ס"ד שיכתוב בתורתו דבר קשה כזה שיזכור לעולם את חטא עגל אפילו אחרי שעשו ישראל תשובה. וגם קשה ממאמר חז"ל במסכת ברכות (לב ע"ב) דאמר ר' אושעיא גם אלה תשכחנה (ישעיה מט, טו), זה מעשה העגל. ואנכי לא אשכחך, זה מעשה סיני, וזה היפך מכוון הפסוק הנ"ל. אלא יש לומר כוונת הענין אחד, דהנה לפי ראות עינינו אם אחד מגזע טובה וישרה הולך בדרך תמים ועובד את יוצרו אין זה דבר נפלא כי התורה מחזרת על אכסניא שלה. מה שאין כן אם פוחת והולך במעשיו ממעשה אבותיו מוס בו ויתגנה בו יותר ממה שיעשה זה הרע אדם אשר הוא בא ממשפחה בזויה ושפלה כי לו יאתה השפלות מעון אבותיו. ואם אדם בזוי משפחה כזה יעשה הטוב בעיני ה' ואנשים אז יתהלל יותר מבן משפחה הנכבדת בעזבו דרכי אבותיו ונטה אל הטוב. והנה ישראל קדושים הם, הגם שקבלו את התורה במעמד הר סיני ואמרו נעשה ונשמע לא היה הדבר נפלא ומהולל כי קדושת אבותיהם אשר הורישו

אבל זכות אבותם מהני גם לטובת עולם הזה, ולפי"ז הנה יונח לנו, דהנה סיים בפרשה לעיל ושמרת את המצוה וכו' היום לעשותם, היינו ולמחר לקבל שכרם כי שכר מצות בהאי עולמא ליכא, וסלקא דעתך אמינא שיהיו ישראל ח"ו מעונים בעולם הזה ולא יהנו מטוב עוה"ז הגם שישמרו חקים ותורות, וזהו שאמר והיה עקב תשמעון וכו' ושמרתם וכו' ושמר י"י אלקיך לך מזכות אבות תהנה גם בעולם הזה ושכר מצותיך יהיה שמור לך במושלם לעולם הבא, ויצדק ג"כ למה התחיל בלשון רבים תשמעון ושמרתם ועשיתם, וסיים לשון יחיד ושמר י"י אלקיך לך וכו' לאבותיך, והוא עפ"י מה שכתבתי לעיל, דהנה הש"י מבטיח זה לכל יחיד בדורו אשר האבות הם אבותיו, דלא קחשבינן דורות מן יעקב אבינו ואילך, הבה. (בני יששכר מאמרי סיון מאמר ה)

למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם וגו'. יש לפרש מ"ש בגמרא [ברכות ה] רבי יוחנן שמע איכא סבי בבבל תמה ואמר למען ירבו ימיכם על האדמה כתיב, כיון דשמע דמקדמי ומחשכי לבי כנישתא אמר היינו דאהני להו, ותמוה וכי מה בכך שמקדמי ומחשכי לבית הכנסת, וכי בשביל מצוה קלה כזו הובטח שכר אריכות ימים, אדרבה לא טוב הדבר שרק הזקנים סבי דבבל באים לבית הכנסת.

ויש לפרש כיון דשמע שמקדמי ומחשכי לביהמ"ד הבין שמחנכים את בניהם בדרכי התורה ומקיימים הכתוב בפרשה ולמדתם אותם את בניכם וכו' ולכן מאריכין ימים כמו שהובטח אח"ז למען ירבו ימיכם וגו', והיינו ששמע דמקדמי ומחשכי כלומר שהזקנים הם מקדימים את הצעירים וגם מאחרים לצאת אחריהם מביהמ"ד, משום שאם לא היו הצעירים באים לביהמ"ד רק הזקנים בלבד מאי קאמר דמקדמי ומחשכי את מי הם מקדימים ואת מי הם מאחרים ועיי"ש ברש"י, ומדאמרו דמקדמי ומחשכי משמע שכולם באים רק שהזקנים מקדימים אותם ומאחרים אותם, והוא שבח גדול, וכמו"ש בגמ' [סוכה כח] ברבי אליעזר ורבי יוחנן בן זכאי מימי לא קדמי אדם בבהמ"ד ולא הנחתי אדם בבהמ"ד, ושפיר אהני ליה כדכתיב למען ירבו ימיכם וימי בניכם. (אשיב אברהם)

לבניהם אחריהם היא הנותנת שיהיו עובדי ה'. אבל כיון שעשו אח"כ את העגל והעיזו את פניהם נגד יוצרם וניכר שהיה בם איזה שורש רע שלא ניתקן עדיין עד שעשו תשובה אח"כ, אז גדלה ונפלאה בעיני ה' מעלתם בקבלתם את התורה. כיון שהם עם קשי עורף בטבע ויכלו לעשות אחרי ארבעים יום הדבר הרע הזה, אם כן נראה שלא עשו גם הטוב מלפנים מושרש בטבע להם מקדושת אבותיהם, רק שהם בעצמם בגודל בחירתם בחרו בטוב, ואחר כך נפלו ובחרו ברע, ואף על פי כן עשו תשובה, והם קודש ישראל לה'. וזה פירוש גם אלה תשכחנה, זה מעשה העגל. שישכח לגמרי כיון שעשו תשובה. אבל ואנכי לא אשכחך, זה מעשה סיני. כלומר בעת שאני זוכר מעשה סיני, אז אזכור גם כן בחטא העגל ובגודל קשיות ערפם אשר להם כדי להגדיל זכותם במה שעשו מלפנים במעמד הר סיני כנ"ל. וזה פירוש וביום פקדי, כשאזכור בם להיטיב להם. ופקדתי, את העגל ואת כח הרע אשר בקרבם ואז יגדיל ויאדיר זכותם במה שהם נוטים מהרע הזה שיש בכוחם לנטות אל הטוב ולשמור מצותיו כל הימים. ואם כן זכירת מעשה העגל הוא טובה לזכירתן ופקודתן של ישראל, ודפח"ח. עכ"ל.

וזה הפירוש הדברים האלה פירש מה שאמרו ישראל אל"ה אלהיך ישראל, אשר לשון שבח כטעם באשר"י כי אשוני בנות, אנכי מצוה היום על לבבך - אנכי ה' אלקיך, ומזה יוצא לנו מוסר גדול לחזק את עצמו לשוב אליו יתברך אעפ"י שכמה פעמים מרד לפניו יתברך כי חשוב מה שמכריח א"ע לעשות רצונו ית' והבה, הרחמן יקבלנו בתשובה בתוך השבים אליו יתברך אמן. (שמועה טובה)

פרשת עקב

והיה עקב תשמעון וכו' ושמר י"י אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך. לכאורה אינו מובן, דהנה אם ישראל שומעין את התורה הנה יש להם זכות עצמם בעבור שמירתם חוקים ותורות, והנה התורה מבטחת כאשר ישמרו התורה אזי ישמור הש"י להם זכות והבטחת האבות, ונראה לפרש דהנה כתב הרב הגדול מו' חיד"א זלה"ה בספרו כסא דוד הגם ששכר מצות בהאי עולמא ליכא

רבינו על אתר הלא הטעם שיוצאים להם גשמים מפני שמכונים בנסיעתם את השם של שמירת הדרך יוה"י היוצא מ"ר הפסוק כ'אשר י'ד ה'אשם ו'השלג (ישעיה נה י), אבל אנו מכוונים אותו מפסוק אחר מו"ר ו'המשכילים י'זחירו כ'זוהר ה'רקיע (דניאל יב ג) ודפח"ח.

סיפר מו"ה דוד פלבערבוים: כתב לי ידידי מחותני ר' משה קליין מישוב דאברא (סמוך להעלמעץ) בן הרה"ח המפורסם ר' מרדכי ז"ל משם: בשנת תרצ"ד היה עליו להתייצב בפרוס חג הפסח בלשכת הגיוס בעיר העלמעץ והוא היה גבר בגוברין בריא מנעוריו ע"כ היה ירא מאוד פן ילקח לשרת בצבא, נסע איפוא אביו ר' מרדכי עמו אל רבינו האור מלא לקאסאן לקבל את ברכתו להנצל מיד הרשעים. רבינו נתן את ברכתו ואמר אין לכם לדאוג כלל כבר תהיה לו כפרה תחתיו. אף שלא הבינו פשר דבריו שבו בלב בוטח לביתם. לקראת חג הפסח קנו כבש לשחיטה לכבוד סעודות ימי החג וקשרוהו בחבל במרפסת הבית. ביום המיועד להתייצב השכימו בני הבית והנה לנגד עיניהם מצאו את הכבש מת והחבל כרוך בצוארו, אז הובנו דברי רבינו שתהיה כפרה תחתיו, וכמובן שקיבל באותו יום שחרור ויצא לחירות.

אמר: רבותי חורבן גדול ממשמש ובא על העולם, יש זמנים שגוזרים גזירה מן השמים אבל מודיעים לצדיקים כדי שיוכלו לבטלה, ויש שגוזרים ומסתירים אותה מן הצדיקים אבל נודע להם בדרך עקיפין ומרעישים עולמות לבטל הגזירה, ויש שגוזרים ולא נודע הדבר לשום צדיק, אכן יש זמנים שגוזרים ומודיעים לצדיקים אבל אינם יכולים לפעול דבר כנגד הגזירה בשום אופן, ואין תקנה רק דבר א' והוא תשובה, אולי אולי ירחם, על כן רבותי נשוב בתשובה שלימה כי בא יבא חורבן שלא היה עוד כמוהו בעולם ופרץ בבני גדול.

סיפר ר' דוד פלבערבוים ז"ל: רבינו היה חרד לדברי קדשו של אביו ודברי תורתו, כשהיה מבקש לומר איזה ביאור ופירוש לדברי אביו היה מקדים ואומר ביראה ג' פעמים, אפשר, אפשר, אפשר, נוכל לומר כי כן היתה כונתו הקדושה.

פעם שבת רבינו האור מלא בעיר מאקאווא, הדבר היה בקיץ ורבינו הגיע ביום בהיר ומזג האוויר חם. בין מקבלי פניו היה א' ששאל בצחות הלא העולם נוהג לומר שכשחסידיים נוסעים בדרך יורדים גשמים, והנה היום השמים בהירים, השיב להם

לשיז תורה

מתוך ספר 'לשיז תורה' על כפל לטיונת בתורה
מאת ב"ק אדמו"ר טליט"א

פרשת ואתחנן

רק השקמך לך ושמך נפשוך מאד פן תשכח את
הדברים אשר לאו ענין: מדרש [דבר פ"ד ד], אמר בר
קפרא הנפש והתורה נמשלה בנר, הנפש דכתיב (משלי
כ כז) נר ה' נשמת אדם, והתורה דכתיב (שם) כי נר מצוה
ותורה אור. אמר הקב"ה לאדם הזה נרי בידך ונרך בידך,
נרי בידך זו התורה ונרך בידך זו הנפש, אם שמרת את נרי
אני משמר את נרך ואם כבית את נרי אני מכבה את נרך
מנין דכתיב רק השמר לך ושמור נפשך מאד.

פרשת עקב

שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא: באר מים
חיים, שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו, כי בשני מיני ע"ז
דיבור הכתוב, אחת הוא ע"א שכבר נעבדה והוא המשוקץ
בשיקוץ טינוף והקליפה המאוסה השוכנת עליה, ואחת
שלא נעבדה עדיין והוא מתועבת לבד שתועבת ה'
הוא לעשות אף בלתי עבודה. גבעת שאול"כ כתוב כאן
לשון כפול, ללמדנו שצריך לשקצו ולתעבו משום שתי
סבות, אחת משום עבודה זרה ואחת משום תמונה שהיא
משוקצת ומתועבת גם אם תעשה כן לה' אלוהיך.

א. להג"ר שאול הלוי מורטירא.

ב. כתב בבניאר ספר משלי לרבי משה דוד וואלי, ולא לחנם אמרה
תורה שקץ תשקצנו בכפל הלשון, אלא ללמדך שתשקץ את הע"ז וגם
תשקץ את עובדיה, וכן תתעב את הע"ז וגם תתעב את עובדיה. ובניאר
למשנה תורה כתב הנ"ל, וזהו הטעם שאמרה תורה בכפל הלשון שקץ
תשקצנו ותעב תתעבנו, לאותו הכסף ואותו הזהב כאילו היה דבר של
טינופת ושל זוהמא שראוי לזרוק אל האשפות, כי כמה נחשב הוא,
מאחר שהס"א אוהות בו והוא חרם המחרים והמחריב את בעליו,
וכשם שהוא שיקוץ ותיעוב למעלה כך יהיה שיקוץ ותיעוב למטה. וזהו
הטעם שאמר בכפל הלשון שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא.

הילוכם בקודש

עובדות והנהגות מרביתנו הקדושים מקאסאן זצוק"ל

תפילת שחרית [ה"ז]

כו. לפני תפלת שמונה עשרה הלך [רבינו האו"מ] לאחריו שלש פסיעות, ושערות פאותיו שהיו מפוזרים
על אזניו קיבץ אותם שלא יכסו את האוזנים, וכיסה התפילין עם הטלית, שבכל עת התפילה היו התפילין
מגולים רק בתפילת שמונה עשרה כיסה אותם, ודקדק שיהיו מכוסים רק צדדי הבית וגג הבית, אבל
לפניו יהיו מגולים, והיה באופן שהטלית הגיע רק עד קצה התפילין, ופניו היו מגולים.

כח. בחזרת הש"ץ כשאמר נקדישך ונעריצך דילג מעט ברגליו שלש פעמים, וכן בשעת קדוש וברוך
כנהוג, ולא פנה לצדדין לכאן ולכאן באמירת וקרא זה אל זה וכן לא באמירת קדוש קדוש קדוש, ותיכף
אחר קדושה ישב על כסאו.

כט. בברכת כהנים הסב פניו לצדדים כמו שכתוב בכמה סידורים יברכך ה' - לפניו, וישמרך - לימינו
וכו' ולא ענה אחר כל פסוק אמן או כן יהי רצון, אלא אחר סיום ברכת כהנים אמר אמן כן יהי רצון אדיר
במרום וכו'.

ל. כשהיה בעצמו הש"ץ לא פסע לאחריו אחר סיום שמונה עשרה של חזרת הש"ץ רק אמר פסוק
יהיו לרצון וגו', ותיכף אמר תחנון או קדיש.

בינה לעיתים

לשיבת נחמו

[מספה"ק בני ישיבת מאמרי מאמר ה]

דברו על לב ירושלים [ישעיה מ ב]. להבין מהו הדבור על הלב, הנה אומר לך, ירושלים הכוונה על
השכינה הקדושה כנועד, והנה השכינה נקראת רחל, והנה בגלותא בעוה"ר היא כרחל לפני גוזה נאלמה
[ישעיה נ ג]. בסוד נאלמתי דומיה [תהלים לט ג]. על כן אין חזון נפרץ לבניה הנעימים ואין נבואה, והנה רחל
בגמ' דב"ר ל"ב, והנה בגלותא בעוה"ר כשהיא בבחינת נאלמתי דומיה, הנה נפרד ונתרחק הדבר מן הלב,
בסוד מ"ש [סנהדרין צט]. ללבי גליתי לאיברי לא גליתי, ולעתיד ב"ב יתגלה פנימיות הלב אל הפה שהוא
דבור, ועל כן ב"ב ינבאו בניכם ובנותיכם [יזאל ג א], וזהו דבר"ו על ל"ב ירושלים, שיתוסף על גילוי הלב
גילוי הדיבור ויהיו בחיבור יחד דב"ר ל"ב וישתלם שיעור קומת רחל, היינו דב"ר ל"ב בגמ' רח"ל.

יומין דהילולא

אבותינו ורבותינו הרבנים הצדיקים זיע"א

רבי יחיאל ב"ר שמחה פרידמאן מברדיוב
ג' סיון תר"מ מנו"כ בברדיוב

רבי אברהם שמואל ב"ר יעקב פאנעט מקארלסבורג
י"ג סיון תשכ"ז מנו"כ בקרית שאול

רבי ישראל אריה ב"ר שמואל נטע זלמנוביץ אב"ד עכו
כ"ג סיון תשס"ג מנו"כ בסגולה פ"ת

רבי משולם פייש ב"ר מרדכי הלוי לאווי מטאהש
כ"ח סיון תרל"ה מנו"כ בטאהש

רבי צבי אלימלך ב"ר משה שעהנפעלד ממעזילאברייץ
ז' תמוז תרפ"ז מנו"כ במעזילאברייץ

רבי צבי הירש ב"ר יצחק אייזיק אייכנשטיין
מזידיטשוב

י"א תמוז תקצ"ז מנו"כ בידיטשוב

רבי צבי הירש ב"ר יצחק שיף מזבאראב
ט"ז תמוז תקע"ד מנו"כ בזבאראב

רבי יוסף ב"ר אהרן אריה הלוי ראטענעברג
מקאזאוו

ה' אלול תרי"ב מנו"כ בקאזאוו

רבי אברהם ב"ר שמואל צבי וייס מטבריא
ז' אלול תר"כ מנו"כ בטבריא

רבי יצחק אייזיק ב"ר צבי אייכנשטיין מסאפרין
א' אדר תקס"ט מנו"כ בסטריא

רבי משולם דוב ב"ר יהודה לייבוש קאליש ממונקאטש
ד' אדר תרל"ח מנו"כ במונקאטש

רבי יצחק אייזיק ב"ר אברהם וייס מסוואליווא
כ"ב אדר תרנ"ד מנו"כ במונקאטש

רבי נתן ב"ר זכריה שפירא מטאקאי
כ"ה אדר תר"ה מנו"כ בטאקאי

רבי יצחק משה ב"ר יחזקאל פאנעט מדעש
אדר תרמ"א מנו"כ בדעש

רבי חיים אלתר ב"ר אברהם שמואל פאנעט
מקארלסבורג י"ב ניסן תשד"מ מנו"כ בפ"ת סגולה

רבי יעקב ב"ר יצחק משה פאנעט מרעטיאג
י"ד ניסן תרנ"ט מנו"כ ברעטיאג

רבי יחזקאל ב"ר יוסף פאנעט מקארלסבורג
כ' ניסן תר"ה מנו"כ בק"ב

רבי שמואל ב"ר אורי ווילנער מהעליטש
כ"ו אייר תרי"ד מנו"כ בסטאניסלאב

רבי ישראל צבי ב"ר יהוסף הלוי ר"ב מקאסאן
ג' סיון תש"ד ה"ד

רבי יוסף ב"ר משה פאנעט מבליץ
ו' תשרי תקע"ט מנו"כ בטעשיין

רבי יהוסף ב"ר צבי הלוי ראטענעברג מקאסאן
כ"ג חשוון תרע"ב מנו"כ בקאסאן

רבי משה ב"ר אליעזר שעהנפעלד ממעזילאברייץ
כ"ז מרחשון תרמ"ב מנו"כ במעזילאברייץ

רבי ישראל אפרים פישל ב"ר צבי שרייבער מנאנאש
ט"ו כסלו תרנ"ט מנו"כ בנאנאש

רבי פסח לנגסאם

כ"ו כסליו תקפ"א מנו"כ ביווארניק

רבי חיים שלמה ב"ר יהוסף הלוי ר"ב מקאסאן
ו' טבת תר"פ מנו"כ בקאסאן

רבי צבי אלימלך ב"ר פסח שפירא מדינוב
י"ח טבת תר"א מנו"כ בדינוב

רבי מנשה שמחה ב"ר יחיאל פריעדמאן מסאבראנץ
א' שבט תרפ"ז מנו"כ בסאבראנץ

רבי מאיר שלום ב"ר יהוסף הלוי ראטענעברג
ממעזילאברייץ

ה' שבט תרע"ט מנו"כ בקליינווארדיין

זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל